შემოწმების ტექნიკური საშუალებები საქართველოს საბაჟო გამშვებ პუნქტებში

თეიმურაზ გორშკოვი, ტექნ.მეც.კანდ
ვახტანგ ბოგველიშვილი, აკად.დოქტორი

რეზიუმე

საბაჟო შემოწმების სფეროში მოწინავე ტექნოლოგიების გამოყენება (რენტგენ-სკანერები და რადიაციული მონიტორინგის სისტემები), რომლებიც წარმოადგენს უსაფრთხოების თანამედროვე კონცეფციის აუცილებელ კომპონენტებს, საშუალებას იძლევა გაზარდოს ქვეყნებს შორის ტვირთების გადაადგილების ინტენსიურობა, საბაჟო შემოწმების ხარისხი, აკრძალული ტვირთების გამოვლენის დონე, მნიშვნელოვნად ამაღლდეს საბაჟო პროცედურების სიჩქარე, გაიზარდოს საბაჟო პუნქტის გამტარუნარიანობა, გამოირიცხოს რიგები. სტატიაში განხილულია საქართველოს საბაჟო გამშვებ პუნქტებში გამოყენებული შემოწმების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებები.

საკვანძო სიტყვები: საბაჟო შემოწმება, რენტგენ-სკანერი, რადიაციული მონიტორინგის სისტემა, კონტეინერი, სატრანსპორტო საშუალება.

INSPECTION TOOLS AT BORDER CROSSING POINTS OF GEORGIA

T.Gorshkov,
V.Bogvelishvili

Summary

This article discusses modern technical means of inspection, used at customs checkpoints of Georgia.

ТЕХНИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА ПРОВЕРКИ НА ТАМОЖЕННО-ПРОПУСКНЫХ ПУНКТАХ ГРУЗИИ

Горшков Т.,
Богвелишвили В.

Резюме

В статье рассматриваются используемые на таможенных контрольно-пропускных пунктах Грузии современные технические средства инспекционной проверки грузов.

შესავალი

სატრანსპორტო დანახარჯების ოპტიმიზაციის ერთ-ერთ პერსპექტიულ მიმართულებას წარმოადგენს ტვირთები გადაზიდვისთვის კონტეინერების გამოყენება. კონტეინერებით ტვირთების გადაზიდვის დროს, განსაკუთრებით საკონტეინერო მატარებლების შემადგენლობაში, საგარეო ურთიერთობების საქმიანობაში მონაწილეებს აქვთ შესაძლებლობა შეამცირონ სატრანსპორტო და ლოგისტიკური დანახარჯები, აამაღლონ თავისი პროდუქციის კონკურენტუნარიანობა მსოფლიო ბაზარზე. კონტეინერის გამოგონებამ მნიშვნელოვნად გააიოლა საერთაშორისო გადაზიდვები, მაგრამ, იმავდროულად კონტეინერი კონტრაბანდის გადაადგილებისათვის საკმაოდ პოპულარული საშუალება გახდა, რასაც რამოდენიმე მიზეზი განაპირობებს: მათ შორის კონტეინერების დიდი რაოდენობა, რაც ფიზიკურად შეუძლებელს ხდის ყველა მათგანის ფიზიკურ დათვალიერებას საბაჟო სამსახურების მიერ; მათი ხელშეუხებლობა, რადგანაც კონტეინერი გაგზავნიდან მიღებამდე შეიძლება არ გაიხსნას; მათი დიდი მოცულობა, რაც ართულებს მცირე ზომის კონტრაბანდის მიგნებას და სხვ. [1-4].

ძირითადი ნაწილი

საინსპექციო-შესამოწმებელმა კომპლექსებმა თავისი ეფექტურობის დემონსტრირება მოახდინა ტერორიზმთან და კონტრაბანდასთან ბრძოლაში მთელ მსოფლიოში. განვითარებული ქვეყნების ანალოგიურად, აშშ-ს მთავრობისა და ევროკავშირის დახმარებით, საქართველოს საბაჟო საკონტროლო-გამშვები პუნქტები აღჭურვილია თანამედროვე სტაციონარული და მობილური რენტგენ-სკანერებით და სტაციონარული და პორტატული რადიაციული იზოტოპების ამომცნობი მოწყობილობებით. საქართველოს სასაზღვრო გამშვებ პუნქტებში დღეისათვის ვიდეოთვალთვალის 600 კამერაა ამუშავებული.

საინსპექციო-შესამოწმებელი რენტგენ-სკანერი, რომელიც თავის მუშაობაში იყენებს რენტგენის გამოსხივებას, საბაჟო კონტროლის მაღალმწარმოებლური ტექნიკური საშუალებაა და საშუალებას იძლევა გახსნის გარეშე განხორციელდეს კონტეინერების და სატრანსპორტო საშუალებების შემოწმება. კონტროლი ხორციელდება სკანირების შედეგად მიღებული ობიექტის ჩრდილოვანი გამოსახულების ანალიზის საფუძველზე. გამოსახულების ფორმირების მაღალმწარმოებლური სისტემა უზრუნველყოფს კონტეინერის ან ავტომობილის შიგთავსის დეტალური რადიოსკოპური გამოსახულების მიღებას,

რაც საშუალებას იძლევა სწრაფად და საიმედოდ იქნას აღმოჩენილი მათში მყოფი აკრძალული საგნები. ნახ.1-ზე წარმოდგენილია სკანირების შედეგად კონტეინერსა (ა) და სატრანსპორტო საშუალებაში (ბ) აღმოჩენილი სამალავები.

ნახ.1. კონტეინერსა (ა) და სატრანსპორტო საშუალებაში (ბ) აღმოჩენილი სამალავები

ნახ.2. სტაციონარული რენტგენ-სკანერი THSCAN MB1215HS (ა) და რენტგენ-სკანერის მართვის პულტი (ბ)

სტაციონარული საინსპექციო-შესამოწმებელი კომპლექსები დამუშავებულია შემოწმების პროცედურების ოპტიმიზაციისათვის პორტებში, აეროპორტებსა და საბაჟო გამშვებ პუნქტებში. ეს სისტემები გამოიყენება ქვეყანებს შორის საშიში და აკრძალული საგნების გადაზიდვის აღმოსაჩენად, როგორიცაა ასაფეთქებელი და ნარკოტიკული ნივთიერებები, მასიური განადგურების იარაღი და კონტრაბანდა. სტაციონარული საინსპექციო-შესამოწმებელი კომპლექსი საშუალებას იძლევა ასევე ჩატარდეს საბაჟო დეკლარაციების ვერიფიკაცია. მათი გამოყენება ამცირებს სატრანსპორტო საშუალებების და კონტეინერების ხელით შემოწმების აუცილებლობას. სტაციონარული საინსპექციო-შესამოწმებელი კომპლექსი რენტგენ-სკანერები საქართველოს საბაჟო საკონტროლო-გამშვებ პუნქტშია დამონტაჟებული. ნახ.2-ზე წარმოდგენილია სტაციონარული რენტგენ-სკანერის THSCAN MB1215HS შესამოწმებელი ანგარის შიდა ხედი (ა), სადაც ხდება ტვირთის დათვალიერება და რენტგენ-სკანერის მართვის პულტი (ბ).

სატრანსპორტო საშუალებებზე მყოფი კონტეინერების და დიდტვირთიანი ავტომობილების დაჩქარებული შემოწმებისთვის განკუთვნილია მობილური საინსპექციო-დათვალიერების კომპლექსები.

მობილური კომპლექსი წარმოადგენს სატრანსპორტო საშუალებას რომელზეც განლაგებულია რენტგენოსკოპური მოწყობილობა, ავტომობილის კაბინა, ტექნიკური სათავსო და სათავსო ოპერატორებისთვის. კომპლექსის მუშაობის პრინციპი შემდეგია: მობილური საკვლევი შესამოწმებელი კომპლექსი გაივლის შემოწმებას დაქვემდებარებული ობიექტის გვერდით (ავტობუსი, სატვირთო ავტომობილი, მსუბუქი ავტომობილი, კონტეინერი), მისი რენტგენოგრაფიული პორტალი ახორციელებს შესამოწმებელი ობიექტის სკანირებას რენტგენის სხივით. უნიკალური შემღწევი თვისება კომპლექსს საშუალებას აძლევს მოინახოს შენიღბული ტვირთი დატვირთული ფურგონის ცენტრშიც კი. სისტემა გამოირჩევა მაღალი გამტარუნარიანობით (150 ავტომობილამდე საათში), რადგან მძღოლი არ გამოდის სატრანსპორტო საშუალების კაბინიდან და მართავს ავტომობილის მოძრაობას დეტექტორის პორტალის შესაბამისად. ნახ.3-ზე წარმოდგენილია ბათუმის პორტის მობილური რენტგენ-სკანერი THSCAN MT1213LT (ა) და ფოთის და ყულევის პორტების მობილური რენტგენ-სკანერები ZBV AS&E X-RAY (ბ).

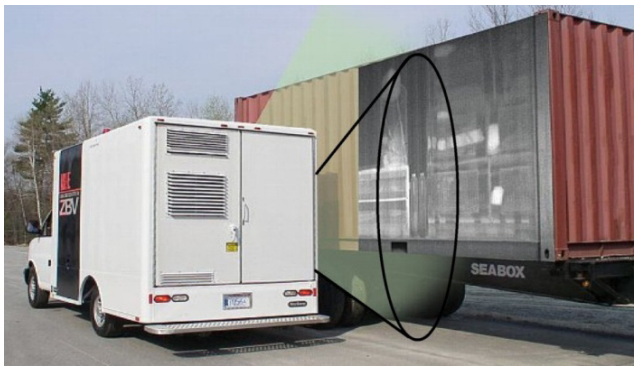

ნახ.3. ბათუმის პორტის მობილური რენტგენ-სკანერი THSCAN MT1213LT (ა); ფოთის და ყულევის პორტების მობილური რენტგენ-სკანერი ZBV AS&E X-RAY (ბ)

საქართველოს საბაჟო გამშვები პუნქტები აღჭურვილია რადიაციული იზოტოპების ამომცნობი მოწყობილობებით - მგზავრთა, ტვირთებისა და ტრანსპორტის რადიაციული დეტექტორების სტაციონარული სისტემებით, რომლებიც საქართველოში შეიქმნა ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის დახმარებით და რომელთა საშუალებით ხდება სასაზღვრო საბაჟო გამშვებ პუნქტებში რადიაქტიული გამოსხივების გამოვლენა და გამოვლენილი რადიოაქტიური მასალის იდენტიფიკაცია. ნახ.4ა-ზე წარმოდგენილია წითელ ხიდზე, ხოლო ნახ.4ბ-ზე - ბათუმის საზღვაო პორტში დამონტაჟებული რადიაციული დეტექტორების მწარმოებელი ფირმა ORTEC-ის (აშშ) დეტექტორები.

ნახ.4. წითელ ხიდზე (ა) და ბათუმის საზღვაო პორტში დამონტაჟებული რადიაციული დეტექტორები (ბ)

ფოთის პორტში დამონტაჟებულია აღჭურვილობა, რომელიც შეიქმნა ატომური ენერგიის საერთაშორისო სააგენტოს (IAEA) დახმარებით (პროექტი GEO/0/002). ნახ.5ა-ზე წარმოდგენილია ფოთის პორტის სარკინიგზო შესასვლელში, ხოლო ნახ.5ბ-ზე - ფოთის საზღვაო პორტში დამონტაჟებული ბელორუსული კომპანია OLIMASTER-ის დეტექტორები PM 5000.

ნახ.5. ფოთის პორტის სარკინიგზო შესასვლელში (ა) და ფოთის საზღვაო პორტში დამონტაჟებული რადიაციული დეტექტორები (ბ)

საქართველოს საბაჟო საკონტროლო-გამშვები პუნქტები ასევე აღჭურვილია რადიაციული უსაფრთხოების პორტატიული აპარატურით: ფიზიკური პირების, ტვირთების და ტრანსპორტის კონტროლის ამერიკული წარმოების რადიაციული პეიჯერებით ღადიატიონ ჭაგერ ჯუდლუმ 192 (ნახ.6ა), კანადური წარმოების რადიაციული იდენტიფიკატორებით Idენტიფიერ GR-135 UD (ნახ.6ბ), გერმანული წარმოების რადიაციული იდენტიფიკატორებით IdentiFINDER Target (ნახ.6გ), ატომური ენერგიის საერთაშორისო სააგენტოს დახმარებით შეძენილი რადიაციული პეიჯერებით PM 1703-01 (Polimaster) (ნახ.6დ) და სხვ.

ნახ.6. რადიაციული უსაფრთხოების პორტატიული აპარატურა

დასკვნა

საქართველოს საბაჟო შემოწმების სფეროში გამოყენებული თანამედროვე ტექნოლოგიები (რენტგენ-სკანერები და რადიაციული მონიტორინგის სისტემები), წარმოადგენს უსაფრთხოების თანამედროვე კონცეფციის აუცილებელ კომპონენტებს და საშუალებას იძლევა მნიშვნელოვნად ამაღლდეს საბაჟო შემოწმების ხარისხი და საბაჟო პროცედურების სიჩქარე, გაიზარდოს მეზობელ ქვეყნებთან ტვირთების გადაადგილების ინტენსიურობა, საბაჟო პუნქტის გამტარუნარიანობა, გამოირიცხოს რიგები.

გამოყენული ლიტერატურა:

1. ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის სამოქმედო გეგმის შესრულება საქართველოში. — თბილისი, ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდი, 2012, 68 გვ.
2. საბაჟო საქმის სპეციალისტის სახელმძღვანელო. — თბილისი, განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი, 2015, 320 გვ.
3. Покровская В.В. Томоженное дело. – Москва, Юрайт, 2014, 731 с.
4. Waters D. Global Logistics and Distribution Planning. – London, Kogan Page, 2003, 436 p.